І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 197. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ЖОВТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 21, 1964 No. 197. VOL. LXXI.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДБУВ ТАЄМНІ НАРАДИ З ПРОВІДНИКАМИ КОНГРЕСУ

Вашингтон. — Президент Джансон в понеділок 19-го жовтня запросив до Білого Дому провідників Конґресу з обидвох партій та інформував їх про становище в світі, головним чином, про зміни в Кремлі, першу атомову експльозію в комуністичному Китаї та про зміну уряду у Великій Британії. Про цю конференцію не видано урядового комунікату, але на пресовій конференції Президент пізніше заявив, що він інформував конґресових провідників про найновіші зміни у світовій політиці. Президент заявив, що найновіші події в Москві і Китаї вимагають дбайливого слідкування за ними, але додав, що не треба змінювати дотеперішньої політики, а продовжувати ту двопартійну політику, яку ЗДА вели досі. Президент припинив був виборчу кампанію внаслідок важних політичних подій, але тепер він буде її продовжувати. І так в середу 21-го жовтня Президент промовлятиме в Акроні, Огайо, а в четвер вполудне має промовляти в Балтіморі, Мериленд. Конференція Президента із конґресовими провідниками тривала дві і пів години. Після конференції провідник опозиції сенатор Еверет МекКінлі Дірксен заявив, що інформації уряду „були повні", хоч і додав, що деякі проблеми залишаються невиясненi. Також і провідник республіканців в Палаті Репрезентантів конґресмен Чарлз А. Галлек назвав інформації уряду „цікавими і змістовними". Демократичний віп в Палаті Репрезентантів конґресмен Гейл Боґс заявив після конференції, що подані Президентом і його співробітниками інформації є „дуже підбадьорливі", а впливовий сенатор - демократ із Флориди Джордж А. Сматерс твердив, що це „були такі докладні інформації, яких він рідко коли може почути". Президент виявив, що в середу він конферуватиме з 16-членною двопартійною комісією, яку він найменував 9-го вересня для обговорювання закордонних проблем. Джансон повідомив, що в найближчому тижні має конферувати з новим англійським міністром закордонних справ Патриком Ґордоном Вокером, щоб підготовити зустріч із новим соціялістичним англійським прем'єром Гарольдом Вільсоном. Китайську проблему виясньовали представникам Конґресу директор Центральної Розвідчої Аґенції Джан МекКон і голова Комісії Атомової Енергії д-р Ґлени Т. Сіборґ. Секретар оборони Роберт Мек Намара виясннв нову ситуацію з оборонного становища ЗДА і вільного світу та сказав, що ЗДА мають велику збройну перевагу і старатимуться втримати її і на майбутнє. Президент також сказав, що діючий державний підсекретар Лювелин Томпсон, колишній американський амбасадор в Москві, дав „знаменитий огляд ситуації у зв'язку із скиненням Хрущова із становища совєтського прем'єра. Державний секретар Раск виясньовав політичну ситуацію та обговорював дипломатичні заходи ЗДА у зв'язку з новими політичними змінами в Москві. Президент сказав на пресовій конференції, що не було жадних критичних запитань збоку конґресових провідників, хоч і додав зараз, що він не хоче твердити, що всі представники Конґресу погоджуються із усім тим, що сказано і що досі зроблено урядом у зв'язку із найновішими подіями. На конференції в Білому Домі були присутні конґресові провідники обидвох партій та деякі члени Президентського кабінету.

90-літній колишній президент Герберт Гувер поважно занедужав

Ню Йорк. — В суботу 17-го жовтня колишній 31-ий президент ЗДА Герберт Гувер, який 10-го серпня відзначив 90-річчя з дня свого народження, поважно занедужав на вилив крови в кишках. Впродовж 6-ох місяців це вже втретє він нездужає на цю недугу. Він 30 років мешкає в готелі Валдорф - Асторія, де займає цілий апартамент на 31-му поверсі. Лікарі перевели трансфузію крови недужому, і цим способом збільшено в нього запас крови, якої багато він був втратив. Гувер не виходив із свого мешкання вже 17 місяців. Коло нього є його сини Аллен Гувер та Герберт молодший. Гувер сказав при нагоді відзначування свого народження, що він знає про деяку несправедливість у відношенні до негрів, але одночасно зазначив, що 19 мільйонів американських негрів мають більше авт, як 220 мільйонів мешканців СССР і 200 мільйонів африканських негрів разом. Гувер в останніх роках писав книжки, в яких виясньовав у спогадах своє життя та свої погляди на різні справи. Він працював на харитативнім полі і неслушно його уважали за немилосердну людину, і до того скупу. Стан здоров'я Гувера весь час, від суботи аж до понеділка, 19-го жовтня, є критичний. В понеділок він, згідно з виданим лікарським комунікатом, майже не реаґував на всі зовнішні спонуки. Це значить, що дуже слабо бачив і чув, та всі його інші змисли були майже нечутливі, бо він дуже послаблений. Обидва його сини були весь час при хворому батькові.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Джансон** вернулася з виборчої кампанії по південних стейтах і в листі до голови Демократичного Крайового Комітету Джана М. Бейлі заявила, що не треба дивуватися тим людям, які перешкоджали їй під час поїздки, бо це є збаламучені одиниці невідповідальними провідниками. Демократи, заявляє пані Джансон, мають і надалі зберігати у своїх виступах добру поведінку і високі моральні засади.

● **Секретар скарбу** Даґлес Діллон закликає всіх американців не ховати монет, яких є велика недостача, хоч щоденно карбується срібних і ніклевих та мосяжних монет вартости 20 мільйонів долярів. 600 телевізійних та 4,000 радієвих стацій мають вияснити населенню, що безцільним і шкідливим є зберігання монет в різних „свинках, збаночках та шуфлядах".

● **Права організація „Мінутмен"** перевела опитування у всіх 50 стейтах (запитувано 37,-308 зареєстрованих виборців) і ствердила, що коли б вибори були 14-го жовтня, то Голдвотер дістав би голоси 275 електорів (до вибору на президента треба 270 голосів). Нюйоркський щоденник перевів свої власні опитування і передбачає, що в стейті Ню Йорк Джансон дістане таку більшість в порівнянні з Голдвотером, як 3:1.

● **Рідна сестра кубинського** диктатора Хуаніта Кастро заявила в Маямі на Флориді, куди приїхала з Мехіко, що тільки збройним виступом можна позбутися комуністичного режиму на Кубі. Атака проти Кастра мусить початися з закордону, а тоді кубинський нарід масово повстане проти зненавидженого диктатора. Панна Кастро має 32 роки, вона виїхала з Куби в червні 1964 року і перебуває в Мехіко, де має право азилю, а до ЗДА прибула на відвідини як туристка.

Митрополит Максим Германюк про працю II Ватиканського Собору

Вінніпеґ. — Митрополит Української Католицької Церкви в Канаді Впреосв. Максим Германюк переслав для проголошення в радіо в дні 18-го жовтня звідомлення про перебіг нарад і працю третьої сесії Вселенського Собору, що в ньому він бере участь, як український католицький ієрарх і як член соборових комісій. З уваги на безпосередність й авторитетність цих інформацій з першої руки текст звідомлення Впреосв. Митр. Максима Германюка передано також для використання в пресі.

„Третя сесія Собору — стверджує Впреосв. Митр. Максим Германюк — розпочалася великою новістю в латинській Церкві, а саме концелебрацією св. Літургії, що її відслужив сам Св. Отець Павло VI в сослуженні 3 кардиналів та 21 архиєпископів, єпископів і прелатів — представників 17 різних країн. Це був факт епохального значення, бо Латинська Церква, згідно з рішенням, проголошеним на II сесії цього Собору, повернулася до східньої форми сослужіння. Окремої уваги надається цій події тому, що сам Папа започаткував цю літургічну практику для латинського обряду.

Другою надзвичайно важливою новістю на цій сесії — це присутність на Соборі двох представників Царгородського Патріярхату та особистого представника Царгородського Патріярха Атенаґораса в особі Архимандрита Андрія Скріми, ректора греко-православної церкви в Римі. Ця делеґація Царгороду займає перше місце між 21 представництвами різних не-католицьких Церков на Соборі, між якими є заступлені 8 різних Православних Церков. Дуже прикро вражає в рядах цих так численних представництв різних християнських Церков відсутність представників Української Православної Церкви.

Загальна атмосфера тієї III сесії є наскрізь ділова. Президія Собору робить все, що може, щоб закінчити цей Собор зі закінченням III сесії, при кінці листопада цього року. Перед Собором ще, однак, величезна праця. Щойно дальший хід дебат і Соборових рішень покаже, чи ще треба буде 4-ої сесії, чи ні.

ДИСКУСІЇ І РІШЕННЯ

До тепер Собор перевів уже дискусійні дебати над VII і VIII розділами конституції Про Церкву, над Душпастирськими обов'язками єпископів, над Декларацією про релігійну свободу та Декларацію про жидів і інших не-християн. Всі ці питання надзвичайно важливі для Церкви, а зок-

(Закінчення на стор. 3-ій)

В Римі має бути створений Український Університет

Торонто, Канада. — Тижневик „Наша мета" з 17 жовтня ц. р., подав одержану з Риму вістку, що там у найближчому часі має бути створений осередок української науки — Український Університет, який буде продовженням зліквідованої большевицькими окупантами Богословської Академії у Львові. В цьому університеті існуватимуть різні факультети і відділи, які охоплюватимуть всі ділянки, зв'язані з життям Української Церкви й народу. Підготовні праці й заходи для створення Українського Університету в Римі відбуваються під проводом Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви — Митрополита Йосифа Сліпого з підтримкою Української Єпископської Конференції. Окремим закликом, надрукованим в українській канадійській пресі, єпископський ординаріят Торонтської Єпархії за підписом генерального вікарія о. прел. Василя Філевича —проголосив збірку грошових пожертв на будову Українського Університету в Римі, що має бути початком ширшої збіркової кампанії.

Впр. Ігумен ЧНІ о. Мих. Руснак найменований на єпископа-помічника

Ватикан. — В середу 7-го жовтня ц. р. Папа Павло УІ. найменував Впр. о. ігумена Михайла Руснака, Чина оо. Редемптористів (ЧНІ), на єпископа помічника для торонтського українського католицького єпископа Преосв. Ізидора Борецького з титулом єпископа помічника для українців католиків торонтської єпархії та апостольського візитатора для словаків католиків візантійського обряду в Канаді. Єпископ номінат народжений 21-го серпня 1921 р. у Бівердейл, Па., ЗДА, в родині іміґранта із Словаччини, початкову освіту здобував у ЗДА і ґімназію закінчив у Михайловцях на Словаччині. До новіціяту оо. Редемптористів вступив в серпні 1941 р. в Чеських Будейовіцах. Філософічні студії закінчив у Братиславі і теологічні в Оборісте біля Праги. Висвячений на священика в липні 1949 р. у Пряшеві о. Мих. Руснак був ув'язнений комуністами 1950 року в концентраційному таборі, звідки йому вдалося втекти і переїхати до Америки, —де перебував початково в монастирі оо. Редемптористів у Нюарку і в 1952 році був призначений на пароха новозорганізованої греко-католицької словацької парафії в Торонті, на якому то становищі визначився як організатор дев'яти нових словацьких парафій. З 1960 р. був Ігуменом ЧНІ у Торонті.

Преосв. еп. М. Руснак приїде незабаром до Риму, щоб брати участь у третій сесії Ватиканського Собору.

Конґрес Братських Організацій Ню Джерзі відбув конвенцію

Атлантик Сіті. — У цьому курортному місті, де два місяці тому відбулася конвенція Демократичної партії, відбулася минулої суботи, 17-го жовтня, звичайна річна конвенція Конґресу Братських Організацій стейту Ню Джерзі, що його впродовж року очолював головний предсідник Українського Народного Союзу п. Йосип Лисогір, обраний на останній конвенції в Сіэтелі до Екзекутиви Крайового Конґресу цих організацій. Конґрес Братських Організацій об'єднує всіх разом 78 братських організацій, при чому 6 з них, включно з УНСоюзом, у цьому стейті заінкорпоровані та мають в ньому свої головні канцелярії. Всі ці організації стейту нараховують разом 250 000 членів, з усіх 10 000 000 членів, що їх мають братські організації в Америці. В конвенції в Атлантик Сіті взяло участь 38 делеґатів і 8 бувших президентів. Крім п. Й. Лисогора, що — після вступних формальностей — відкрив конвенцію та нею проводив — УНСоюз на цій конвенції репрезентували гол. касир Роман Слободян, заступниця гол. предсідника п-і Анна Герман та обласний організатор п. Степан Гавриш. Після звітів і дебат обрано нову управу, головою якої став на наступний рік п. Пітер Смій, а п. Й. Лисогір, на загальне бажання делеґатів, залишився членом Екзекутиви. Під час конвенції окремо вшановано найстаршого віком і часом служби учасника нарад п. Романа Слободяна.

Нові правителі СССР запевняють, що їх політика буде незмінна

Москва. — В середу 19 ц.м. нові правителі Совєтського Союзу вперше виступили прилюдно, взявши в комплекті участь у парадному привітанні трьох совєтських космонавтів на Червоній площі в Москві. Одиноку довгу промову виголосив перший секретар компартії Леонід Брежнєв. Він вичислив всіх дотеперішніх совєтських астронавтів, висловив подяку їм і всім ученим, летунам та робітникам, що склалися на теперішній стан совєтської космонавтики та запевнив, що Совєти не вважають своїх виправ у космос, як участь у перегонах з Америкою, а просто, як участь в науковому досліджуванні космосу. Він запевнив, що Совєтський Союз буде продовжувати „співіснування" з країнами „іншої системи", що буде вести „миролюбну" політику, буде працювати задля скріплення Об'єднаних Націй та змагатиме до єдности в міжнародному комуністичному русі. Водночас він обіцяв підтримку „визвольним рухам" та боротьбу проти „імперіялізму, колоніялізму і неоколоніялізму", щоб усі „великі і малі країни" могли осягнути свою незалежність. Він не згадав ні словом Хрущова та взагалі вся парада відбулася і всі москвини поводились так, наче б Хрущова ніколи не було. Після паради відбулося прийняття на Кремлі, на якому промовляв прем'єр Алексєй Косиґін. В своїх промовах вони обидва підкреслювали „колективний провід", ніби для протиставлення його диктаторській системі правління Хрущова. Брежнєв 13 разів говорив про Леніна, ленінську партію, ленінські принципи і т.д.

Новий британський міністер закордонних справ приїздить до Вашинґтону

Лондон. — В наступному тижні прилетить до Вашинґтону новий британський міністер закордонних справ в уряді Партії Праці, Патрік Ґордон Вокер. Він розмовляв вже телефонічно з державним секретарем Діном Раском, як також прийняв, як першого з-посеред всіх закордонних дипломатів в Лондоні, американського амбасадора. Гадають, що британський міністер закордонних справ з'ясує становище нового британського уряду Гарольда Вільсона до всіх найважливіших міжнародних справ та зокрема до американського проєкту різнонаціональної морської атомової фльоти. Партія Праці заявлялася до цього часу проти участи Британії в такій фльоті, як теж проти дальшого зберігання власної самостійної атомової збройної сили, заповідаючи, що Британія передасть свою атомову збройну силу під відання НАТО. Відношення до нової влади на Кремлі, до вибуху атомової бомби в Китаї, до подій в південній Азії, до проблеми европейської єдности — всі ці справи будуть предметом нарад у Вашинґтоні після приїзду туди Ґордона Вокера.

В Альжирі арештовано головного противника диктатора Ахмеда Бен Белли

Альжир. — Президент Ахмед Бен Белла особисто повідомив в короткій радіопромові, що в минулу суботу в ближче незнаному місці (у гірській печері - криївці) схоплено основника і провідника підпільно - революційної організації „Фронт соціялістичних сил", Госіна Аїд-Ахмеда. Він належав до найвужчого гурта альжирських арабів-самостійників, які розпочали революційну боротьбу проти Франції в 1954 році. В два роки згодом французи підступом, скерувавши літак, який летів з Рабату в Мароко до Тунісу в Тунісії над територією Альжиру, арештували його подорожних — Ахмеда Бен Беллу, Мохаммеда Будяфа, Аїта Ахмеда і двох інших революціонерів та в'язнили їх у франції впродовж 5-ох років. Після того, як признано Альжирові самостійність і звільнено отих політичних в'язнів, негайно розпочалась між ними боротьба за владу. Амбітний і енергійний та резкрупульний Ахмек Бен Белла, — відсунув від влади усіх попередніх борців за волю Альжиру та захопив диктаторську владу, почавши водночас переводити реформи за зразком комуністів. Обидва названі його співтовариші з французької в'язниці перейшли до опозиції. Мохаммед Будяф керує опозиційним рухом з Парижу.

● **У Карльсруге** в Західній Німеччині знайдено під кінець минулого місяця в підміському лісі тіло 22-річної американки, Анн Петерсен з Клівленду, яка подорожувала по Европі пішком, присідаючись до чужих, зустрічних на шляху, авт. Востаннє бачили її 25 серпня, коли вона вийшла з Мюнхену. Мати вбитої дівчини прилетіла з Америки і розпізнала свою доньку. Поліція ще не впала на слід вбивника.

Число олімпійських медаль ЗДА збільшилося на три

Токіо. — Репрезентанти ЗДА в Олімпійських Ігрищах здобули в дев'ятому дні змагань, тобто в понеділок, тільки три нові медалі для своєї країни. Майк Ларабі переміг в бігу на 400 м і одержав золоту медалю за перше місце, а Едіт МекҐваєр пробігла 200 м в конкуренції жінок в часі 23 секунд, здобуваючи цим осягом другу золоту медалю цього дня для ЗДА. Третя медаля була срібна за друге місце в їзді верхом, яке здобула дружина ЗДА.

Разом мають досі ЗДА 71 медалю, в тому 31 золоту, 21 срібну і 19 бронзових. СССР в понеділок збільшив число своїх медаль на 3 золоті. Одну із золотих медаль здобув Григорій Кріс, вояк Червоної Армії з України, за перше місце у фехтуванні шпагою. В конкуренції фехтування шаблею вибивається українець Яків Рильський, який дійшов уже до четвертої рунди змагань. В десятизмагу, де досі веде німець Віллі Голдорф, держиться на п'ятому місці після відбутих 5 конкуренцій українець Михайло Стороженко. Він має гарні осяги в стусані кулею (53 стопи 8½ цаля), в стрибку вдовжінь (23 стопи 8½ цаля), в бігу 110 м з плітками (15 секунд), в стрибку вгору (6 стіп і ¼ цаля) і в бігу 100 м (11 секунд).

В Олімпійських Ігрищах 1960 року в Римі СССР мав 43, а ЗДА 37 золотих медаль. Є всі дані на те, що цим разом ЗДА здобудуть більше медаль, бо вони вже тепер мають 31 золоту. Все таки приходять конкуренції, в яких дощ медаль посиплеться на користь СССР. Українські спортовці в ґімнастиці і дужанні працюють у цих видах спорту на славу „старшому братові". Натомість сателіти зробили вже декілька несподіванок Совєтському Союзові. Так як раніше східні німці виеліміну вали футболістів СССР від участи у турнірі 16-ти найкращих, так тепер мадяри, поляки, чехи і румуни посягають по медалі в ділянках спорту, які досі були доменою атлетів Совєтського Союзу. Американцям залишилося ще декілька конкуренцій в бігах, а потім прийдеться їм терпеливо вичікувати, чи зможуть вони задержати перемогу в Олімпійських Ігрищах в дальших змаганнях, коли приходять непопулярні в ЗДА ділянки спорту.

СОВЄТСЬКИЙ МАРШАЛ І 5 ГЕНЕРАЛІВ ЗГИНУЛО В КАТАСТРОФІ ЛІТАКА

Београд. — В середу 19 ц. м. совєтський маршал летунства, шеф совєтського генерального штабу, маршал Сергей С. Вірюзов, 5 совєтських генералів, один полковник і 11 членів залоги, разом 18 осіб, згинули в летунській катастрофі за кілька миль від летовища під столицею Югославії Београдом. Великий совєтський турбомоторовий пасажирський літак Ільюшин-18 летів з Москви до Београду, везучи совєтську делеґацію на святкування 20-их роковин визволення Югославії від нацистської окупації. О год. 11.30 перед пол. пілот сиґналізував своє наближення і просив дати йому вказівки щодо приземлення на летовищі в Сурсіні, за 8 миль від Београду. Був сильний дощ і віяв вітер із силою 30 миль на годину. Літак був на висоті 5.000 стіп. З контрольного пункту дали доручення пілотові знизитися до 3.500 стіп і наблизитися з заходу. Тим часом літак знизився занадто і летів в кепському напрямку та з цілою силою вдарив у високий на 1.700 стіп шпиль гори Аваля. Зудар наступив за 120 стіп нижче найвищого пункту на шпилі. Машина здерла ще дерева вздовж 130 стіп та вибухла. Катастрофу бачила сторожа біля пам'ятника Невідомого Вояка, що стоїть дуже близько місця тієї катастрофи і де маршал Бірюзов мав скласти вінок. Заалярмована пожежна сторожа потребувала більше години, щоб загасити пожежу, після чого почали добувати з решток літака погорілі тіла жертв. Поруч 60-літнього маршала Бірюзова, який був третім найвищим за своїм становищем в совєтських збройних силах старшиною — після маршала Родіона Малиновського і маршала Андрія Гречка — згинули генерали Владімір Жданов, Леонід Бочарьов, Ніколай Шкодуновіч, Іван Кравцев і Ніколай Моронов та полк. Салючко. Згинули також, як згадано вже, 11 членів залоги, між ними пілот, майор Міхаіл Сіюсієв. Репрезентанти юґославського міністерства закордонних справ і совєтської амбасади в Београді, які чекали на летовищі на приїзд совєтської делеґації, на вістку про катастрофу поспішили на місце, де розбився літак. Юґославський уряд відкликав всі заплановані паради на знак жалоби. Маршал Бірюзов за останньої світової війни був командантом совєтської армії, яка пробилась через Румунію і Болгарію та дійшла до Юґославії. Другим найбільш в тому марші заслуженим совєтським генералом був Мітрофан Неделін, який рік тому також згинув в летунській катастрофі. З уваги на свою ролю на Балканах під час останньої війни і безпосередньо після неї, маршал Бірюзов їздив на святкування 20-річчя звільнення Румунії і Болгарії від нацистської окупації, до Букарешту і Софії. Він був призначений на шефа генерального штабу совєтських збройних сил в березні минулого року, бувши перед тим командантом совєтських ракетних з'єднань, а ще раніше — командантом совєтських протилетунських військ. Тому сподіваються, що тепер його наступником на становищі шефа генерального штабу стане маршал Ніколай Крилов, як теперішній командант ракетних з'єднань. Вістка про трагічну смерть отих сімох совєтських старшин напевне не була б оприлюднена з такими подробицями, як би та катастрофа сталася на совєтській, а не на юґославській території, бо большевики засекречують всі такі події.

Індонезія ніби шукає згоди з Маляйзією та — посилює проти неї війну

Куаля Люмпур, Маляйзія. — Маляйзійський прем'єр Абдул Рахман заявив, що впродовж останніх двох тижнів прийшло з Індонезії „намацування миру". Він відмовився сказати докладніше, але американська преса виявляє, що індонезійський уряд користується приватними посередниками для нав'язання нових розмов з Маляйзією. Поруч із цією вісткою наспіла й друга, а саме, що індонезійський міністр закордонних справ Субандріо заповів знову, що Індонезія посилить свою кампанію задля „знищення" Маляйзії. Тим часом на Маляйзії остаточно зліквідовано рештки індонезійського десанту, що висадився на Маляйському півострові з воєнних човнів та був скинений з парашутами з літаків. Одного з схоплених в полон індонезійських вояків, 25-річного підстаршину Сукарді Сутрізна, засуджено 18 ц. м. на смерть за вбивства, що він їх доконав на території Маляйзії, де він висадився 17 серпня ц.р. Та висадка індонезійська операція змобілізувала проти Індонезії всю маляйську публічну опінію і значно пошкодила Індонезії в міжнародному світі.

Два пасажири совєтського літака пробували схопити його і втекти

Москва. — „Комсомольская Правда" повідомляє, що якісь два людці, всівши до малого пасажирського літака на шляху між — Кішиневом і Ізмаїлом на совєтсько - румунському кордоні, намагалися стероризувати пільота Анатоля Шевельова і його помічника Владиміра Байдецкого та скерувати літак в сторону Чорного моря, де ті людці мали дати дальші вказівки щодо напряму лету. Пільот, якому загрозили пістолею і ножем, кивнув головою на знак згоди, але завернув літак в сторону Кішинева. Напасники зорієнтувались, що їх підвели аж тоді, коли появилося місто і літак почав приземлюватися. Тоді напасники віддали кілька стрілів до пільота і його товариша та крім того поранили їх ножами. Однак раненим удалося літак приземлити і заалярмувати поліцію, яка арештувала напасників. За совєтським звичаєм — газета не подає докладно дати, коли це сталося, призвищ напасників, куди вони задумували втекти і що з ними далі сталося. Це вийняткові випадки, коли якась совєтська газета принесе вістку про будь-яку подію, яка не має пропаґандивного характеру.

У СВІТІ

● **Грецький король Константин**, який має 24 роки, і його 18-річна дружина Марія-Анна, вернувшись з одномісячної пошлюбної подорожі переведуть подорож по всіх 52-ох повітах Греції, де будуть знайомитись з місцевими властями та видатнішими громадянами. Після того молодий король мусить вирішити суперечки всередині королівської родини та реформи королівського двору, на які наполягає парляментарна опозиція.

● **Совєтський тижневик „За рубежом"**, що має наклад 325 тисяч примірників, надрукував широкий, на 3.000 слів, зміст звідомлення Комісії Воррена про вбивство президента Кеннеді, та водночас листа від американського амбасадора в Москві Фой Колера, що те звідомлення розвіє багато здогадів і сумнівів у тій справі. Большевики постійно твердили, що президента Кеннеді вбили „американські фашисти".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

ЗДА і зміни в світі

Президент Джансон правильно пов'язав у своїй промові 18-го жовтня три події, які сталися минулого тижня: палатну революцію на Кремлі, вибух атомової бомби в комуністичному Китаї і прихід Партії Праці до влади в Британії. Очевидно, що в американсько - британських взаєминах не буде великої зміни від того, чи прем'єром у Лондоні стане лідер будь-котрої тамошньої політичної партії, бо закордонна політика Британії не визначається за партійними критеріями. Чи Партія Праці ставиться так чи інакше до участи Британії в Европейській Економічній Спільноті — це не має великого значення для політики ЗДА і для дальшого ходу подій у світі. Гарольд Вільсон напевно знає не гірше за Алека Даґласа Гюма, що доля Британії нерозривно зв'язана з долею Західньої Европи й Америки та що її ворогом число 1 є таки Москва.

Зате зміна в Кремлі може мати куди поважніше практичне значення. Президент Джансон і державний секретар Дін Раск потішають себе, що московський переворот позначився „добрим початком по обох сторонах", себто совєтськими заявами про продовжування політики „мирного співіснування" і американською готовістю „говорити з кожним, якщо це допоможе справі миру". Державний секретар Раск у своїй телевізійній промові з минулої неділі покликався на нібито готовість Москви погодитися на міжнародну інспекцію в справі припинення в майбутності взагалі всіх, отже й підземних, атомових дослідів. Але Президент слушно звернув увагу на смішність пейпінґської оферти, що комуністичний Китай готов виректися своєї атомової зброї, яка знаходиться щойно в стадії народжування, за могутній американський атомовий арсенал, який „ставить межі комунокитайським амбіціям".

Трудно погодитися з тими зворотами у промові Президента, в яких він хвалив Хрущова, що той ніби „вчився на помилках і не був сліпий на реальні вартості", бо Хрущов не визнав за свою помилку ані різню, що її вчинив в Україні, ані зламання мадярської революції танками, ані здвигнення берлінського муру. Зате треба поставити в центр промови Президента його ствердження: „Ми не повинні ніколи забувати, що люди в Кремлі залишаються завзятими й небезпечними комуністами", і що цей факт „вимагає постійної чуйности вільних людей, передусім американців". А в заяві державного секретаря меншу вартість має ствердження, що „коли будуть можливості для порозумінь, то ми використаємо ті нагоди", зате краще звучить запевнення: „коли будуть загрози, то ми зустрінемо їх".

Можливо, що апаратчикам у Москві залежатиме передусім на збереженні своїх посад, і тому вони будуть вистерігатися міжнародних авантюр. Але не виключене, що завтра прийде там до влади якийсь большевицький наполеончик, який захоче пересунути берлінський мур далі на захід, і, очманілі своїм успіхом китайські комуністи, посилять натиск проти південної Азії. Небезпечно чекати аж на таку нову кризу, небезпечно продовжувати політику пристосовування себе до актів, які постають внаслідок комуністичної ініціятиви. Треба ініціятиву перебрати в свої руки і вести рішучу політику проти Москви й Пейпінґу, як центрів смертельної загрози для ЗДА й усього вільного світу.

По похилій площині

Що сталося за 10 років диктатури Нікіти Хрущова? Чому це раптом за одну ніч зник „дорогий і улюблений", а його місце зайняли в Кремлі аж два добре дресовані партійні апаратчики — Брежнєв і Косиґін? В офіційному повідомленні про стан здоров'я Хрущова — забагато фальшу, щоб йому вірити. Причини інші, їх багато і найголовніша з них — загальна криза комунізму, як учення, і захитання позицій Москви — як центру.

Прийшовши до влади через труп Берії і здемаскувавши деякі злочини диктатора Сталіна, Хрущов був змушений брати курс на бодай позірну „відлигу" всередині СССР, у відношенні до закордонних компартій та у відношенні до країн світу волі. Відкручення сталінської гайки дало, однак, інші наслідки, ніж у Москві сподівалися. В СССР до загального, ще із сталінського періоду, збайдужіння долучилися й нові вітри: молоді поети, письменники, малярі, кінорежисери різних республік виступили з творами свободолюбного і національного звучання; віра в Бога не пропала серед народних мас, а ще більше зактивізувалася; деяке пожвавлення в економіці, з гаслом „переганяти Америку", закінчилось купівлею хліба за кордоном. Настали зміни й у відношенні закордонних компартій до Москви, як центру „світового комунізму". Замість сталінських „вождів народу", як Берут у Польщі, Павкер у Румунії, Дімітров у Болгарії, Ракочі й Геро в Угорщині — Хрущов поставив більш ліберальних керівників, сподіваючись здобути більшу прихильність сателітних народів до Москви. Тим часом Польща Ґомулки відсунулась від Москви ще далі, повівши в ділянці економіки, культури й релігії фактично протилежний курс: колгоспи майже зліквідовано, в мистецтві активно заперечується „соціялістичний реалізм". Церкву влада боїться зайняти, щоб не викликати народного повстання. Подібне бачимо і в Румунії, яка фактично відмовилась від КОМЕКОНУ, зліквідувала у своїх школах обов'язкове вивчення російської мови, запросила 800 інженерів не з СССР, а з країн Заходу, поставила спротив московському плянові денаціоналізації придунайської зони.

Не лише Юґославія, Альбанія, червоний Китай відійшли від московського центру. Як повідомив „Ню Йорк Таймс" 19-го жовтня, різні компартії прислали в Москву поздоровлення новим „вождям", Брежнєву і Косиґіну, але Угорщина Яноша Кадара — не прислала, а Ґомулка в Польщі і навіть Ульбрихт у маріонетковій Східній Німеччині — хвалили Хрущова, як „борця проти культу Сталіна". „Правда" ці місця у передруках їхніх промов повикидала. Хрущову не повелося з великими компартіями Італії й Франції, які поставили вимогу зліквідувати й тінь якогось „комуністичного центру", і тепер, уже при нових „вождях", вимагають від Москви невтручання у їхні справи. Як на Україні та в інших поневолених республіках, так і в країнах - сателітах впродовж останніх років зростало і зростає почуття національної гордости, гін до свободи. Проти тих феноменів боровся Хрущов. Він зник з політичної сцени, але не зникли проблеми, породжені самою антинародною владою. У сторіччя „Інтернаціоналу" згущується присмерк комунізму, а раптові зміни в Кремлі — це тільки деякі познаки цього історично-закономірного процесу, що веде большевизм по похилій площині до повного упадку.

СОВЄТОЛОГИ ПОМИЛЯЛИСЯ...

Мюнхен. — У четвер 15-го жовтня у парляменті в Бонні канцлер Ергард виголосив промову, після чого почалася дискусія, в якій часто згадувалося ім'я Хрущова.

Як повідомляє преса, перед відкриттям нової сесії парляменту відбулася конференція знавців положення в совєтській імперії. На тій конференції не було ні одного „совєтолога", який би сказав, що позиція Хрущова в уряді й партії непевна. Навпаки, всі вважали, що Хрущов доживе віку в силі і славі, як і Сталін.

Тому відомість із Москви про відхід Хрущова від влади з причини „слабого здоров'я" ударила мов грім з ясного неба. Мовби на те, щоб підкреслити факт упадку свого лютого ворога — Хрущова, вождь комуністичного Китаю Мао звелів через два дні після цієї події учинити вибух першої атомової бомби, зробленої китайськими спеціялістами.

У зв'язку з невідбутою візитою Хрущова в Німеччині, помітне занепокоєння в політичних колах. Тут сподівалися дещо „виторгувати" під час його візити.

До влади в Москві прийшли нові люди, і невідомо, чи вони захочуть їхати до Німеччини. Як у тій приказці: „Волію мати діло із старим чортом, якого знаю, ніж з новим, невідомим", — німці хочуть виждати, що будуть казати наступники Хрущова.

Що примусило Хрущова піти на „зелену пашу"? В його недугу ніхто не вірить, це „політична хвороба". Коли б була дійсна недуга, то „соратники" Хрущова висловили б йому хоч подяку за службу „партії і державі". Коли б димісія Хрущова відбулася нормально, то не звільняли б з редакцій „Ізвестій" його зятя — Аджубея. Отже, гляньмо на політичні причини, що довели Хрущова до такого драматичного кінця.

Ще недавно, за влади Сталіна, Москва була Меккою для світового комуністичного руху. Вожді компартій різних країн боялися Сталіна і виконували всі його накази. В 1956-му році на 20 з'їзді партії Хрущов скасував „культ Сталіна". З того часу заворушилися народні маси: в Польщі, Угорщині, навіть на Кавказі, в Грузії, де вибухло повстання. На 20-му з'їзді в Москві проголошено „мирне співжиття" комуністичних країн з державами іншого ладу. Це був відхід від ленінізму. Аджеж Ленін уважав, що між державами комуністичними й капіталістичними раніше чи пізніше мусить прийти до війни.

Китайські комуністи деякий час піддержували політику Хрущова, але, побачивши, що Москва не хоче допомагати Китаєві в індустріялізації, Мао почав називати Хрущова „зрадником ленінізму". Також і за скасування „культу Сталіна" вхопилися китайські комуністи. Вони закидають Хрущову безхарактерність: він, поки живий був Сталін, танцював перед ним гопака, а тепер скидає вину на Сталіна за злочини, в яких сам брав активну участь.

Ця полеміка викликала бурю між комуністами всіх країн. Деякі комуністичні партії перейшли на бік Китаю, в багатьох інших створилися „китайські групи". Під проводом Хрущова в Москві проголошено мирний шлях переходу до комунізму. Це теж „єресь" супроти Леніна. Аджеж Ленін уважав, що голосуванням у вільних виборах комуністи не можуть прийти до влади, тільки повстання або інтервенція може допомогти створити партійну диктатуру. Тому „мирний перехід" до комунізму вважають вірні ленінці за відмову Хрущова від „світової революції".

Хрущов мав на думці поставити китайців перед суд світового комуністичного конґресу і виключити червоний Китай з кола комуністичних партій. Це був би розлам світового комуністичного руху. Китайці ударили проти Хрущова з великої гармати: видрукували різними мовами статті й промови Хрущова під час його служби у Сталіна і порівняли це з тим, що проповідував Хрущов після смерти Сталіна.

Проти Хрущова створилася значна опозиція в самій совєтській компартії. Це, з одного боку, прихильники Сталіна (Молотов, Каґанович і ін.), які вважають, що російська імперія може міцно стояти тільки на безоглядному терорі. Але також іншого сорту опозиція з'явилася проти Хрущова. Це — молодше покоління, що дійшло до зрілости після другої світової війни. Це покоління здобуло освіту і воно ставиться іронічно і з погордою до зарозумілого самоука Хрущова, що береться вирішувати всі проблеми політики, господарства й культури. Відвідувачі СССР кажуть, що навіть на вулицях міст люди глузують з Хрущова і називають його просто „хамом" за грубіянську його поведінку.

Хрущов, скасувавши культ Сталіна, створив свій власний культ. Він звелів, щоб йому присудили премію ім. Т. Шевченка за „заслуги для української культури"... Скинув Маленкова з прем'єрства і звелів йому написати заяву-каяття за невміння організувати сільське господарство. Але сам він витратив великі мільйони на цілинних землях, показав себе дилетантом-верхоглядом.

Очевидно, у верхівці партії порозумілися різні групи і ті, що зідхають за держимордою Сталіним, і ті, що хочуть більшої свободи та раціонального ведення господарства; прихильники мирного співж прихильники мирного співжиття і ті, що хочуть революційними фразами успокоїти Китай і устійнити сяку-таку згоду між комуністичними партіями. Цим плянам був на перешкоді Хрущов. І він мусів піти геть!

Які будуть зміни в політиці наступників Хрущова, незабаром побачимо. Можна думати, що вони не захочуть довести світ до атомової війни, бо знають, що й самі загинуть у загальній руїні.

П. А.

Н. І. Пазуняк

НА МІЖНАРОДНІЙ ПЛЯТФОРМІ

XX Конґрес Міжнародного Жіночого Союзу, що протягом дванадцяти днів серпня відбувався в Трієсті, це був черговий крок уперед цієї організації, яка відзначає саме тепер своє 60-річчя. Наш інтерес до МЖСоюзу давній, позначений окремими періодами зв'язків з ним українського жіночого руху. Теперішня наша увага до цієї теми зумовлена саме участю української делеґації в останньому конґресі.

I

Розглядаючи 60-літню діяльність МЖС, можна твердити, що ця організація є тепер на новому, з черги третьому, етапі своєї праці. Першим етапом, що тривав до 1930-их років, була завзята боротьба за первісну її ціль — право голосу для жінок у громадсько - політичнім житті (з чим зв'язана і її тодішня назва Суфраж). Другим етапом можна вважати роки до кінця другої сітової війни, коли осягнені права треба було застосувати в усій їх широті.

Вже само членство МЖС — 52 організації в 38 країнах — свідчить про його розміри.

Конґрес МЖС у Трієсті, в якому брало участь 39 організацій з 30 країн, виявив двосторовість системи його праці: це в першу чергу праця з своїми членами і — співдія з відповідними агенціями ОН. Така система необхідна з огляду на зростаюче число нових держав, що, як знаємо, стараються перебрати новітні форми політичного й громадського життя, не маючи часто для того жадного ґрунту під ногами. Так, тримаючись немов у повітрі, ці держави з ентузіязмом вступають на міжнародний терен, зокрема й до МЖСоюзу.

Многосторонні інтереси МЖСоюзу виявилися в темах поодиноких комісій: рівні громадські й політичні права, рівна моральна відповідальність, рівні економічні права, рівні освітні права. Всі вони працювали впродовж останніх трьох літ, проводячи в життя постанови попереднього Конґресу (Даблін, 1961), *темою якого* була Жінка і Декларація Прав Людини, прийнята перед 15-ти роками в ОН.

На пленарних сесіях Конґресу обговорювалось висліди праці комісій, проведення в життя постанов попереднього Конґресу та нові проєкти. Паралельно відбувались сесії окремих комісій.

Резолюції Конґресу МЖС передається до Комісії Статусу Жінки при ОН, яка бере їх до уваги в своїй роботі. Дуже часто ці резолюції після затвердження їх у Комісії Статусу Жінки переходять для ратифікації окремими державами, членами ОН. Про живучість МЖСоюзу може свідчити п'ять засідань Управи за останнє триріччя: в Дабліні, Лондоні, Монровії, Стокгольмі і Трієсті.

II

Діяльність МЖСоюзу спрямована тепер головно на затвердження в житті правно осягненого, зокрема в новопосталих державах. У той час, коли жіноцтво Західньої Европи вже давно готове до участи в громадсько - політичнім житті і все ще мусить поборювати давнє законодавство, як брак права голосу для жінки в Швайцарії чи старі наполеонівські кодекси в Італії, жіноцтво, наприклад, Кенії чи Ніґерії вже має модерне демократичне законодавство, однак не підготоване для використовування своїх прав. Тож для вишколу жіноцтва Азії і Африки в різних ділянках громадсько - політичного життя влаштовується семінари і конференції, засновується стипендії.

Це, однак, лише перші кроки в підготові нових держав до світового міжнародного руху.

Впарі з цим іде співпраця МЖСоюзу і окремих афілійованих організацій з агенціями ОН, передусім з Комісією Статусу Жінки, а також з ЮНЕСКО і іншими міжнародними агенціями, як ІЛО — Міжнародне Бюро Праці, та ін.

На Трієстському Конґресі стверджено конечну потребу освіти для жінки, головно в недорозвинених країнах, бо неможливий ніякий поступ в жадній сфері громадського чи політичного життя, коли жінка не матиме бодай елементарної грамотности. Тому Конґрес наголошував передусім справу освіти, що охоплювала б культуру родинного життя, фахові курси, а по змозі й середній та вищий фаховий чи загальний вишкіл. При цьому доведеться поборювати тисячолітнє звичаєве право, що приковує жінку до хатнього вогнища. Особливу увагу звернено на потребу освіти дітей, незалежно від статі. Підкреслювано (делеґатки Ніґерії, Кенії і Ліберії), що жіночі організації мусять підготовляти ґрунт для введення нових державних законів.

Клич поширювати освіту серед жіноцтва став центральним кличем у підготові до Року Міжнародної Співпраці, яким проголошено в ОН 1965 рік, що знаменує рівночасно 20-ліття організації Об'єднаних Націй.

III.

На цьому тлі проблем державних націй участь делеґації СФУЖО в Трієстському Конґресі, як „запризненої" організації, не могла бути значною. Офіційно вона обмежилась короткими виступами там, де була на це змога, — в комісіях, а також коротким звітом з своєї праці на пленумі Конґресу. Участь України — хоча екзильної, але вільної — позначилась наявністю національного українського прапора серед інших прапорів країн-учасниць Конґресу та у виступі „України" за альфабетом в переклику голів делеґацій на урочистій інавгурації.

Поза тим делеґації СФУЖО доводилось говорити з багатьма представницями різних країн про працю українського жіноцтва у вільному світі, про його цілі і завдання та про його турботи важкою долею українки на рідних землях. При цих нагодах вручалось матеріяли, підготовані Управою СФУЖО, головно меморандум в англійській мові про переслідування в Україні релігії і заперечення тим самим українській матері основних морально-етичних прав у вихованні дітей.

З екзильних груп було заступлено тільки українське жіноцтво. Комуністичні країни не є членами МЖС, бо в тих країнах немає незалежних від уряду організацій, як це інтерпретувала на пресовій конференції президентка Альянсу Е. Дереніяґала.

Музика в програмі українознавства

Недавно була вміщена в „Свободі" стаття д-ра Пацлавського, в якій автор розглядає справу музичного виховання українських дітей. Хочу до цієї статті дещо додати.

Твердження автора, що число учнів українського Музичного Інституту спадає, може відноситися тільки до деяких відділів УМІ в менших містечках, де з браку учителів школа не може відповідно розвиватися.

Школи УМІ в Ню Йорку, Нюарку і Філядельфії розвиваються і мають повне признання всіх свідомих українців, які здають собі справу з того, що тільки до своїх учителів можна мати довір'я, коли йдеться про виховання наших дітей, нашого найціннішого скарбу.

Учителі УМІ висококваліфіковані, мають покінчені студії у консерваторіях і академіях Східньої чи Західньої Европи. Учні УМІ беруть активну участь у наших національних святах, виконуючи переважно твори українських композиторів, і тим самим вже у молодечому віці стають носіями нашої культури і рівночасно включаються у наше громадське життя.

Українські композиції виконуються також на концертах, влаштовуваних УМІ, як, наприклад, на концерті в Карнегі Рісайтел Гол в Ню Йорку минулого червня.

Деякі учні УМІ беруть участь в конкурсах, влаштовуваних „музичними освітніми лігами", і в авдиціях „піено тічерс ґілд", де здобувають найвищі оцінки і золоді медалі, з правом виступу на концерті в Тавн Голлі в Ню Йорку. Також признання і похвали за свою працю дістають учителі УМІ від американських професорів - суддів.

Під час цих конкурсів наші учні виконують також твори українських композиторів, які тепер увійшли до програми конкурсів „музичних освітніх ліг", що є великою заслугою наших учителів.

Треба згадати, що американські музичні школи одержують допомоги, переважно від приватних спонзорів, без яких учителі УМІ мусять обходитися, покриваючи великі видатки школи з власних засобів, скромних адміністраційних оплат учнів та принагідної піддержки Батьківського Комітету.

І хоч наші вчителі мають змогу вчити в американських музичних школах, де вони могли б посвятитися виключно педагогічній праці без адміністраційних турбот, вони уважають за доцільніше передавати своє знання нашій молоді в УМІ.

Калина Чічка-Андрієнко

Володимир Кедровський

ОБРИСИ МИНУЛОГО

(31)

Навіть кооперативний рух творив тоді свої центри поза Україною. Так звана всеросійська кооперація старалася всіма силами перешкоджати поширенню української національної кооперації, хоч у кооперативному русі брала участь найбільш ліберальна російська інтеліґенція.

Отже, лише самостійна держава, — твердив Мацієвич, — може забезпечити українському народові економічне визволення й урятувати його від хижацького визиску.

Слова петербурзького гостя справляли глибоке враження на нас, молодих, хоч він з нами на політичні чи соціяльні теми не говорив. З нами він говорив про потребу широкої освіти, набуття реального знання, а потім праці у громадській, науковій, соціяльній чи адміністративній ділянці. Сам він захоплювався тоді авіяцією, якій провіщав велику майбутність.

Більшість його слухачів уважали ті розмови про авіяцію фантастичними, бо аеропляни були ще тоді „мотузяними". Правда, деякі вдалі експерименти робив з ними зросійщений українець Ігор Сікорський та ще один інженер, на жаль, його прізвище я не пригадую, хоч про ті експерименти писали в пресі насмішкувато, як про спроби збудувати „літаючі вози".

Левко Мацієвич не кидав слів на вітер, і коли чимсь захоплювався, то з головою поринав у справу, щоб перевести її в життя. Це привело його до того, що він, закінчивши військово-морську академію, став військовим інженером, а разом з тим пілотом.

Обертався Мацієвич у найвищих російських колах. На його здібності звернули увагу ще в академії і, як студента, посилали в наукові подорожі за кордон. Однак, блискуча кар'єра, яка розкривалася перед Мацієвичем, не змінила його ставлення до справи визволення українського народу. Під час одної з своїх закордонних подорожей у 1905 році він таємно репрезентував Революційну Українську Партію (РУП) на з'їзді чеських соціял-демократів, а також брав участь, як український представник, на з'їзді організацій поневолених народів Росії.

Роблячи це, Мацієвич свідомо ризикував не лише своєю кар'єрою: якби дізналася про це російська влада, то запроторила б його десь на Сибір з позбавленням усіх громадянських прав. Та Левко Мацієвич цього не боявся, бо знав, що визволення народу з московського ярма вимагає жертв. Відбуваючи військову службу в Севастополі, Мацієвич дістав був відпустку для поїздки додому, але замість того опинився в Полтаві на відкритті пам'ятника Котляревському. Там він брав активну участь у численному нелеґальному зібранні, яке урядила місцева організація РУП. Мацієвич був одним з небагатьох, що надали величезного національно-освідомлюючого значення тому святові.

Говорячи з нами, Левко Мацієвич, як я вже згадував, часто звертав на тему авіяції, яка в той час була його „ідеєю фікс". Він малював такі перспективи для неї, що переходили межі всього того, що ми, тоді юнаки, вичитали в повістях Жюля Верна. Одного наймолодшого з нас, Петра Сіренка, ці розмови захопили так, що він пішов до авіяційної школи і став одним з найкращих військових пілотів у цілій одеській військовій окрузі.

Загинув Сіренко в такому саме випадку, як і Мацієвич, коли в повітрі, під час експериментального лету, відломилися крила його літака. Загинув він у Херсоні в 1916 році, а той, хто запалив його ідеєю здобути небесні простори, загинув у Петербурзі 7 жовтня 1910 року. Літак Мацієвича розломився в повітрі на святі авіяції, коли він робив так звану „мертву петлю".

Левко Мацієвич, а також другий українець, Нестерів, були першими в світі летунами, які почали робити „мертві петлі" і тим самим повели вперед справу авіяції. Свого часу вся столична російська преса була переповнена описами „чудес", які виробляв Мацієвич зі своїми літаками.

Авіяційний ентузіязм Мацієвича захопив навіть тодішнього прем'єр-міністра Росії А. Столипіна, який рішив спробувати політати над Петербурґом. Саме тоді лютував політичний терор, символом якого була „столипінська краватка" — так називали тоді шибениці, на яких вішали політичних переступців.

Ті, що ближче знали Мацієвича, казали, що він рішив був узяти прем'єр-міністра на найбільшу височінь, яку зміг би осягнути, а потім пустити аеропляни стрімголов на землю, щоб, загинувши самому, вбити царського сатрапа й ката українського народу. Столипін уже був готовий сісти в літак, коли його очі зустрілися з очима пілота Мацієвича. Столипін інтуїтивно відчув небезпеку і в останню хвилину відмовився летіти.

Незабаром після того Мацієвич загинув.

В похороні Левка Мацієвича брало участь кілька тисяч народу, зокрема ввесь поступовий Петербург та багато офіційних осіб. Вінкам на його могилі не було числа, але над усіма ними лежав вінок, перевитий жовто-блакитною та червоною стяжками. Його поклав на могилу представник Української Соціял-Демократичної Партії, Симон Петлюра, що приїхав на похорон з Москви. Цей вінок надзвичайно здивував жандармів, бо вони аж тоді дізналися, яким „крамольником" був усіми улюблений летун Левко Мацієвич.

У зв'язку з загибіллю Мацієвича поширилися чутки про злочинний саботаж, бо, казали, що деякі дроти в літаку, які підтримували його крила, були підрізані. Навіть хтось пустив здогад, що саботаж спричинив один з близьких „приятелів" Мацієвича, український соціял-демократ.

Якщо справді був саботаж, то можна скоріше припускати, що вчинила його „охранка" (таємна поліція), яка вбила також Столипіна, коли став він занадто могутньою особою в Росії.

Можливо також, що „охранка", довідавшись про національні та політичні переконання й діяльність Левка Мацієвича, вирішила ту діяльність припинити. Але в який спосіб? Арештувати, засудити до в'язниці чи вислати на Сибір цього національного героя, ославленого „російського патріота" й людину, що перебувала в найвищих військово-морських колах, — було б занадто великим скандалом. Тому „трагічна смерть" була найліпшою розв'язкою, щоб назавжди позбавитися небезпечного українського сепаратиста.

Можливо, колись архіви „охранки" відкриють нам більше відомостей про смерть Левка Мацієвича. Для нас важливе те, що в його особі Україна втратила велику людину, яка в часи революції 1917 - 21 років, в часи будови української держави могла б стати широкого мірила провідником.

Російський уряд своїм коштом влаштував урочистий похорон Левкові Мацієвичеві, як „національному героєві". Навіть великий князь Олександер Михайлович Романов прислав від себе вінок на його могилу. Вся російська преса від лівої до чорносотенної писала про нього, як про великого русского патріота, що „життя своє віддав для Росії". Над могилою виступали з промовами царедворці, представники війська, фльоти, а також представники російського громадянства.

Не пролунало над труною Левка Мацієвича ні одного рідного слова, для розкріпачення якого він усе своє життя працював. Лише мовчазний вінок з жовто-блакитною та червоною стрічками, з коротким віршем говорив про те, ким у дійсності був Мацієвич, чим боліла й горіла його душа. А вірш цей звучав так:

І скільки вас в борні розбилось об ґраніти,
І скільки вас сконало серед мук,
Але і смерть була безсила вас спинити
І вбить ваш вільний дух.

Тодішня слабенька українська преса в Росії на чолі з газетою „Рада" дещо писала про Мацієвича, як про українського патріота й революціонера, але широкі українські народні маси не довідалися про це.

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ”! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ФОНД!

Антін Малюца

ЗОЯ ЛІСОВСЬКА

Від 20 вересня до 4 жовтня відбувалася в залях ЛМКлюбу в Ню Йорку малярська виставка Зої Лісовської, гостя Об'єднання Мистців Українців в Америці. Виставка — дуже суцільна своїм характером. Ця перша в осінньому сезоні імпреза була запляновайа ще бл. п. Сергієм Литвиненком як головою ОМУА і ЛМКлюбу. Багато справ, що їх часто полагоджував покійний, довелося авторці робити самій та при помочі друзів і близьких. З мистців найбільше праці при оправі, розвішуванню та видаванню катальога вложив Зиновій Онишкевич, за що йому належиться подяка і признання за добрий приклад для молодшої мистецької генерації, що вже час брати на себе і труди і відповідальності організування мистецького життя.

Зоя Лісовська показалася маляркою зрілою, сильною і експресивною, але без надмірного перебільшення суб'єктивности бачення зовнішнього світу як і без підкреслювання стилю презентації своєї внутрішньої візії. Її мистецтво виглядає для нас у великій мірі як „з іншого континенту” — свіже і досить відмінне від дечого, що ми звикли бачити в Америці і посеред нас. Але теж тяжко сказати на основі одної виставки, що з того всього належить її школі; що культурній атмосфері Швайцарії, де вона проживає, а що їй самій. До того вона світова людина, бувала в Европі, Англії, Ірляндії, Вразилії, а тепер в Канаді і ЗДА. Більшості її краєвидів з усіх-усюдів спільна і притаманна якась драматична, а ірляндським майже апокаліптична, суворість.

Найпевніщим ґрунтом для аналізи повинно би бути переведення аналогії, порівнювання творчости Зої Лісовської з творчістю її батька Роберта Лісовського. Тільки ж саме точка за точкою знаходимо самі противорічності і відмінності: і ці противенства відносяться в однаковій мірі до Роберта Лісовського як і до щонайменше одної третини старших українських мистців його сучасників, що шукали підстав мистецтва в народній, отже загальній, духовості та знаходили для цього належну форму — український стиль. Маю на увазі послідовників Нарбута і Бойчука, всіх монументалістів київських, львівських, варшавських і празьких. Прикмети Зої, — це рівночасно й прикмети більшої частини українських мистців у вільному світі молодшого покоління, що шукають вічнолюдських якостей і мистецьких змістів в глибинах духовости індивідуальної людини, суб'єктивно наставленої.

Зоя Лісовська: Міський мотив.

Там, де в мистецтві згаданого мною старшого покоління, була чітка майже емблематична дефініція зовнішнього світу, баченого і перетвореного мистцем, — маємо в молодих дуже суб'єктивне бачення, часто свідомо ізольоване від бачення інших спостерігачів-мистців. Тому то й немає в Зої Лісовської прекрасних для туриста Альп, мальованих головно для тих же туристів сотнями і тисячами малярів. Там, де в старших була прецизія форми, силюети, мазка і лінії, чіткий баляне у взаємовідношеннях тих форм, у Зої як і в багатьох молодих мистців форма, кольор, мазок недоговорені, але суґестивні, виразисто-експресійні але без розрахунку на програму і програмовий експресіонізм. Признаюся, що досить дивно, а навіть свіжо, виглядає в Америці, де інша частина мистців спішить мерщій знайти якусь свою дуже витончену і дуже вироблену формальну спеціяльність, досконалість навіть в недосконалості.

Сяк, чи так, не хочу тим сказати, що мистецтво „батьків” було ліпше, або ліпше в „дітей”. Хочу ствердити тільки, що одне і друге є мистецтвом, так само як і незаторкнені цим разом інші три-чотири течії серед українських мистців у вільному світі. Всі вони мають свої глибші рації та підстави, свої обіцюючі горизонти і свої обмеження. Підстави вичерпуються, рації переживаються, горизонти зміняються, а обмеження невідхильно приводять до щораз новіщих шукань все молодших поколінь. Пізнавання і формулювання і спільних підстав і наявних різниць повинно помагати одним і другим себе взаємно розуміти і цінити. Суцільна однорідність характеру творчости дуже потрібна для кожного мистця зокрема, але багатство і різнородність мистців, мистецьких появ та підходів до мистецтва творять разом життя мистецтва як тяглого культурного процесу.

Поміж речами Зої Лісовської, — хоч усі на висоті, — вирізняються фігуральні, а межи ними дві-три потрактовані майже графічно. Добре було б мати „під рукою” в Ню Йорку її олійні картини, особливо „Дівчата з Фавеляс”, „Діти Каріокас” і пейсаж „Багія”. Вони придалися б для збагачення репрезентації українського мистецтва по університетських ґалеріях та публічних бібліотеках. Такі виставки і покази доводиться вряди-годи влаштовувати навіть на швидку руку. Для ілюстрації скажу, що такі речі як „Три дівчини” Галини Мазепи вл. С. Гординського, „Бондарівна” і „Ярославна” Стефанович- Ольшанської і „Мадонна” Петра Холодного мол. з Українського Інституту вже по кільканадцять разів з честю гідно репрезентували нас на того рода імпрезах. Ідеальною розв'язкою була б громадська власність таких мистецьких творів, а їх вже чимало в доробку і в досягненнях наших мистців. Але поки що про це навіть не приходиться говорити.

Зоя Лісовська зайняла виразне вихідне місце в констеляціях українських мистців у вільному світі. Бажаємо їй сили в дальшому мистецькому змаганні та успіхів у чергових шуканнях. Отже — до побачення на чергових виставках!

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Каварня „Куманець” у Одесі

„Недалеко від молодіжного кафе „Алые паруса” з'явився його „конкурент” — каварня „Куманець”. Просторе, світле, добре обладнане приміщення оздоблено в українському стилі. Офіціянтки в національних ношах... Одесити з великим задоволенням прийняли запрошення „Куманця”. (Переклад з „Рабочей Газеты”. Київ 1 жовтня).

Цукеркова пропаганда

„Київська кондитерська фабрика імени Карла Маркса. Нині підприємство зайнято виробництвом особливо смачної продукції (цукерок) до 20-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників”. („Радянська Україна” з 7 жовтня).

Українська Літературно Мистецька Клюб

● Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку влаштовує в п'ятницю в приміщенні Клюбу 23-го жовтня вечір присвячений пом'яті видатного українського диригента Нестора Городовенка. У програмі вечора візьмуть участь: Ольга Соневицька, І. Гаєвський, І. Замша, А. Малюца. Музичну кантату відіграє І. Соневицький. Початок о годині 8-ій веч.

Завершення Шевченківського ювілейного року в Куритибі, в Бразилії

Куритиба, Парана. — Тут, у неофіційній українській столиці найбільше заселеного українцями стейту Парана, постійно діє Комітет Будови Площі „Україна” і пам'ятника Тарасові Шевченкові в Куритибі. До складу Комітету входять: Куритибська парохія Української Католицької Церкви, Генеральне Управління Української Автокефальної Православної Церкви, Хліборобсько-Освітній Союз, Українсько-Бразилійський Клюб і Товариство прихильників української культури. На останньому засіданні Комітету вибрано нову Управу, на наступний 1965 рік, до президії якої ввійшли: інж. С. Волошин, о. М. Іванів, інж. С. Микилита та ін. За рішенням цього постійно діючого Комітету, в Куритибі відбудуться такі заключні святкування з нагоди 150-річчя народження Тараса Шевченка: увечорі 24 жовтня, в Домі ХОС-у — офіційна Пам'ятна Академія, присвячена Кобзареві України; у неділю 25 жовтня, після відповідних відправ у обох Церквах — урочисте спільне посвячення наріжного каменя під пам'ятник Тарасові Шевченкові в Куритибі; 31-го жовтня по полудні, в приміщенні Паранської державної бібліотеки — Літературний вечір і прийняття для запрошених діячів бразилійського політичного, культурного і громадського життя провінційного міста Куритиби. Як повідомляє часопис „Праця” з Бразилії, для влаштування цих заключних імпрез створено при Комітеті відповідні комісії.

Митрополит Максим Ґерманюк про працю II Ватиканського Собору

Закінчення зі стор. 1-ої

рема Соборова деклярація про релігійну свободу, що являється першим таким документом Вселенського Собору в усій історії Христової Церкви та буде мати надзвичайно великий вплив на взаємини між Церквою й всіми іншими релігіями на цілі віки.

З дотеперішніх рішень тієї III сесії, найважнішим є рішення Собору про Колеґіяльність Єпископату, що признає Єпископській Колеґії, враз із Папою, Головою Колеґії, власть правління цілою Вселенською Церквою. Це рішення надзвичайно важливе тим, що воно не лише дасть можність Католицькій Церкві мати в проводі Вселенської Церкви представників цілого світу, але воно усуває деякі поважні перешкоди до поєднання Сходу й Заходу, як це мені заявив особистий представник Царгородського Патріярха на Соборі Архимандрит Скріма.

Іншим важливим рішенням тієї сесії для латинників є дозвіл на стан жонатих дияконів.

УЧАСТЬ НАШИХ ВЛАДИК

В усіх цих працях і рішеннях Собору беруть активну участь наші українські Владики, що знову всі, — за винятком Преосв. Івана Прашка з Австралії, — прибули на цю III сесію, щоб разом з проводом нашого геройського страдальця та первоієрарха цілої Української Церкви ВПреосвящ. Верховного Архиєпископа Митрополита Кир Йосифа Сліпого, заступати на цьому Соборі цілу нашу страдальну, але не скорену Церкву.

Вже на першому повному засіданні тієї III сесії, 15 вересня, я мав нагоду забрати слово в дискусії до VII розділу конституції про Церкву, в справі есхатолоґічного характеру нашого туземного життя, що змушує християн як одиниць, й Христову Церкву, як християнську спільноту, переводити це наше земське життя в формі особистого й спільного вижидання стрічі з Христом у вічності.

В дискусії до розділу VIII тієї ж конституції Про Церкву забрав слово Преосв. Андрей Сапеляк, Апост. Візитатор для українців Арґентини, який запропонував увести свято Покрова Матері Божої також у латинській Церкві, вказуючи, з яким довір'ям шукають опіки Матері Божої сьогодні вірні мовчазної Церкви...”

Виставка української книжки у Філядельфії

3-го жовтня в залях Дому Української Молоді відбулося святочне відкриття великої виставки Української Книжки, влаштованої для відзначення 150-ліття народин Т. Шевченка та 50-ліття створення Леґіону УСС, організаціями українського Визвольного Фронту (ООЧСУ, СУМА і ТУСМ).

Відкриваючи програму вечора, д-р Іван Скальчук привітав численно зібраних гостей, зокрема містоголову відділу УККА та голову Літературно-Мистецького Клюбу, як офіційного представника відділу УККА та представників Центральних Товариств.

Особливо тепло присутні прийняли привітання сеньйора українських науковців, дійсного члена НТШ — професора Тершаковця Михайла, що мимо свого глибокого віку прибув на виставку.

Д-р І. Скальчук зложив прилюдну подяку українським видавництвам, книгарням, установам, організаціям та авторам і громадянам, що допомогли —зреалізувати задумане діло.

У висліді 6-місячної праці на виставці було понад 700 назв, себто 2.300 томиків книжок на загальну суму 4.500 дол..

Подяку зложено для видавництв: В-во „Свобода" — УНС, В-во „Америка" СУК „Провидіння", В-во „Київ", В-во М. Денисюка Укр. Видавнича Спілка в Лондоні, В-во „Шлях Перемоги", В-во АБН — Кореспондент, В-во ООЧСУ, В-во ТУСМ-у, В-во СУМА, організаціям і установам — ОбВУА — відділові та Інститутові ім. В. Липинського, Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка та книгарні „Космос", всім авторам та приватним власникам, які випозичили книги на виставку.

На дальшу програму вечора зложились: Значення української книжки — І. Білинський, Початки укр. книги — І. Коровицький, книжкова ілюстрація та її техніка — проф. П. Андрусів.

Всі доповіді стояли на дуже високому рівні, були гарно опрацьовані і зробили помітне враження на присутніх.

На запити прелеґентів подали відповідні вияснення. Дискусія була обмежена, з огляду на другу частину вечора, а саме святочне відкриття виставки і перегляд книжок на виставці.

Акту відкриття довершив голова Централі ОМУА — проф. П. Андрусів.

До пізнього вечора численна публіка оглядала чепурно прибрані станки видавництв та книгарень. На центральних столах приміщено книжки призначені на книжковий виграш, що відбудеться 31 жовтня на закінчення виставки.

Книжок на виграш є 100 назв. 148 томів на суму понад 500 дол. —Між ними такі цінні видання як: 1) Історія України Руси — М. Грушівського (10 томів XI, 2) Твори Шевченка — томів XIУ В-во Денисюка, 3) твори І. Франка томів XX 4) Історія Укр. Війська — видання І. Тиктора та багато інших.

Станок В-ва „Свобода" прикрашений образом-емблемою УНС, В-во „Свобода" репрезентоване 53 назвами 255 томами, в тому на почесному місці красується англомовна українська Енциклопедія.

Видиме зацікавлення в публіки збуджують англійські видання „Свободи" — та річники „Веселка" — і книжки дитячої літератури.

Аж до півночі відвідувачі оглядали цю цікаву виставку, дебатуючи гаряче.

Розходились всі з думкою, що в кожній українській громаді — „місяць жовтень" — повинен стати направду, — місяцем „Української Книги".

10 жовтня відбулися доповіді в рямках Виставки Книжки: Українське театральне мистецтво — проф. д-р Г. Лужницький, Культура друкованої книжки — проф. П. Меґик, Критичним оком по українській літературі (Максим Рильський — з приводу смерти — проф. д-р В. Романенчук.

Н. Н.

Висліди Олімпійських першостей футболу

Група А:

Німеччина — Іран	4 : 0
Румунія — Мехіко	3 : 1
Німеччина — Румунія	1 : 1
Мехіко — Іран	1 : 1
Румунія — Іран	1 : 0
Німеччина — Мехіко	2 : 2

Група Б:

Мадярщина — Мароко	6 : 0
Югославія — Мароко	3 : 1
Мадярщина — Югославія	6 : 5

Група Ц:

Бразилія — Корея	4 : 0
Чехо-Словаччина — ОАР	5 : 1
Бразилія — ОАР	1 : 1
Чехо-Словаччина — Корея	6 : 1
Чехо-Словаччина — Бразилія	1 : 0
ОАР — Корея	10 : 0

Група Д:

Японія — Арґентина	3 : 2
Арґентина — Гана	1 : 1
Гана — Японія	3 : 2

В групах Б і Д мали тежграти по чотири країни, але італійська збірна відкликала свою участь, коли М.О. Комітет хотів провірити аматорство деяких італійських репрезентантів, а північна Корея відступила через спір за участь покараних атлетів у Ігрищах.

Великими несподіванками Футбольного турніру Олімпійських Ігрищ були невдачі репрезентацій Бразилії і Арґентини, відомих потуг футболу, яких аматори несцасливо відпали від дальших горолімпійських першостей. До чвертьфіналів ввійшли: Німеччина, Румунія, Мадярщина, Югославія, Чехо-Словаччина, Об'єднана Арабська Республіка, Японія і Гана.

Висліди чвертьфіналів:

Німеччина — Югославія	1:0
Мадярщина — Румунія	2:0
Чехо-Словач. — Японія	4:0
ОАР — Гана	5:1

в. с.

Український Республіканський Комітет у Честер

За ініціятивою Анни Івахів-Вадіно, адвокатки українського походження в Честері, Па., і в порозумінню з представниками українських організацій скликано наради в справі організування республіканського комітету для вибору Беррі Ґолдвотера і Міллера, та повітових і місцевих республіканських кандидатів. Наради відбулися в середу 14 жовтня, ними проводила і подавала потрібні інформації пані Анна Івахів-Вадіно. Продискутовано можливості успішної акції та вибрано потрібні комітети.

Рішено скликати загальні збори усіх американців українського походження повіту Деляварського в неділю 25-го жовтня, о год. 8-ій вечором у шкільній авдиторії Католицької Парафії св. Духа у Честер, 3-тя вул. і Бутс. Промовляти будуть: стейтовий сенатор Д. Беллі: Г. Роберт Воткінс, — кандидат на конґресмена, та інші. Українським промовцем буде митр. прот. о. Омелян Мицик і Волтер Сеньків з Кліфтон Гайтсу, в англійській мові. Промовці дадуть вияснення американцям українського походження, яку плятформу підтримують кандидат на президента Беррі Ґолдвотер і його заступник. Українські промовці виясніть, як повинні голосувати виборці українського походження.

Американці українського походження, без різниці на політичну приналежність, мусять найбільш застановитися над віднощенням теперішнього державного секретаря Діна Раска до визвольних змагань українського народу. Численні народи в Азії й Африці стають незалежними, а Україну, що числить 47 мільйонів і має свою тисячоліттю історію, уважає дехто за „стейт СССР".

Віче скликається на те, щоб дати виясення американським громадянам українського походження без різниці партійної приналежності, щоб могли правильно голосувати в президентських виборах.

О. М.

ЗДА навчають науковців літати по космічних просторах

Вашинґтон. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомляє, що незабаром зачнеться вишкіл науковців в летах по космічних просторах, щоб вони могли відбувати лети разом з фаховими астронавтами. В найближчому часі Космічна Аґенція опублікує повідомлення, щоб науковці голосилися до цього вишколу на астронавтів. Сподіваються, що на початку найближчого року вишколюватимуться коло 25 науковців разом із астронавтами. Космічна Адміністрація повідомляє, що пляни вишколу був готовий ще перед летом совєтського Восхода довкола Землі Але про той давніший плян не повідомляли громадянства. Аеронавтична і Космічна Адміністрація не хоче робити з науковців астронавтів. Перевишкіл науковців в ділянці космічних летів відбуватиметься повільно і перші науковці зможуть летіти по космічних просторах не вчасніше, як в 1970-му році. В СССР вислали науковця як пасажира разом із астронавтом, у ЗДА науковці мусітимуть вміти літати по космосі. Досі вирішували проблему, чи краще навчити астронавта наукових фахових відомостей про Місяць, чи ліпше зробити з науковця астронавта. Вирішили працювати в обидвох напрямках, і тому вивчатимуть науковців космічних летів.

Колишній президент Труман гостро виступив проти сенатора Ґолдвотера

Кензас Сіті, Мізурі. — Колишній президент Гаррі С. Труман, який лежить в шпиталі після зламання двох ребер внаслідку упадку в своїй лазничці, виголосив зарекордовану промову, яку передавали через радіо саме того дня, 14-го жовтня, коли до Кензас Сіті прибув сенатор Беррі Ґолдвотер. Труман назвав Ґолдвотера „політичним Ріп Ван Вінклем, який, як здається, проспав цілу половину одного віку людської історії в цьому віці". Труман сказав, що Ґолдвотер і конґресмен Міллер „бавляться в політику в таких чутливих і критичних ділянках, як війна і мир". На думку Трумана республіканські провідні кандидати звертаються до відсталих, підозрілих, обмежених і неінформованих людей, до таких, що є настрашені та бояться змін між американцями. „Люди, які відкликаються до найнижчого рівня людей, — казав Труман, почувалися б краще в Смитсоньському Інституті, як в Білому Домі". Треба згадати, що Ґолдвотер, прибувши до Кензас Сіті, вислав Труменові 12 червоних гвоздиків з побажанням скорого видужання, бо виборча кампанія не заслуговує на назву кампанії без Трумана.

Головний суддя Воррен скликає наради в справі правничої допомоги бідним

Вашинґтон. — Головний суддя Найвищого Суду ЗДА, Ерл Воррен, скликає окрему сесію Правничої Конференції ЗДА, на якій мають обговорити методи правничої допомоги вбогим клієнтам на розправах у федеральних судах. Ця сесія має відбутися 13-го січня 1965-го року і на ній мають вирішити, як здійснювати закон, що його цього року ухвалив Конґрес в справі видатків на оборону тих вбогих клієнтів, які не мають своїх фондів на власного адвоката. Згідно з підписаним Президентом законом кожний федеральний окружний суд має право вирішити, як запевнити правну пораду потребуючим. Суддя може визначити, може визначити, щоб в суді для кожного випадку адвокада була система наперед визначених адвокатів, які виступали б в потребі, або може скористати з услуг адвокатського товариства. Правнича Конференція складається з представників усіх федеральних судів. Вже тепер є видно, що буде поставлений внесок в Правничій Конференції, щоб всі фонди, призначені на цю ціль.

Ніксон боїться війни в Південно-східній Азії

Сендаскі, Огайо. — Колишній віце - президент Ричард Ніксон, промовляючи на виборчому вічі, критикував закордонну політику президента Джансона, який старається бути „всім для всіх людей". Ніксон сказав: „Коли теперішній уряд продовжуватиме свою політику у В'єтнамі, то матимемо велику війну в Південно-східній Азії". Ніксон підтримує кандидатуру республіканського кандидата на президента сенатора Беррі Ґолдвотера. Він твердив, що при виборі президента найважливішою річчю є те, щоб кандидат на президента мав характер, бо президент як найвищий урядовець в країні мусить бути прикладом для всіх. Але тепер над Білим Домом, казав Ніксон, висить чорна хмара — афера Боббі Бейкера, а Ґолдвотер говорить про те, в що він вірить, і не „старається бути всім для всіх людей, як це робить Джансон". Промовляючи в Толідо, Огайо, Ніксон казав що виборці мають вибір між урядом, що має нову програму і тим урядом, який є тепер, і не має нових плянів.

Західня Німеччина дещо зменшила видатки на свої збройні сили

Бонн. — Міністер фінансів Західньої Німеччини Рольф Дальґрін зголосив до парляменту бюджет на 1965 рік, на круглу суму 16 більйонів дол., — найвищий в історії Німецької Федеративної Республіки. На військові цілі призначено 5,075.000.000 дол. себто на 75 мільйонів менше, як в останньому бюджеті. Все ж — це коло одної третини цілого бюджету. Західньо-німецькі збройні сили доведені до 425.000 вояків і старшин, — ця цифра має заокруглитися до 500.000, але найближчим завданням військового міністерства має бути т. зв. „консолідація" збройних сил, себто покращання їх якости, внутрішнього зв'язку і т. п. Понад 1 мільйон дол. у новому бюджеті призначений все ще на відшкодування за злочини нацистів, — близько один більйон призначено на соціяльні цілі — старечі пенсії, державну опіку над хворими і т. п. Західньо-німецький бюджет цілком зрівноважений. Він спирається на обрахунках фахівців, що загально-крайова продукція Західньої Німеччини зросте знову на дальших 5%. Тому ті фахівці передбачають високу коньюнктуру і великий добробут на ввесь 1965 рік.

У Південному В'єтнамі згинули в одному тижні 542 особи, крім ранених

Сайгон. — В останньому тижні згинуло 260 вояків державного війська і 275 комуністичних партизанів. Крім того — південі в'єтнамці мали 440 ранених і втратили дальших 225 осіб, як „пропавших", що звичайно означає захоплення їх комуністами в полон і включення згодом в партизанські ряди. Державні вояки взяли 50 партизанів в полон, але щодо партизанів не знає, бо партизани забирають їх з поля боїв. Великим успіхом комуністичних партизанів в минулому тижні було здобуття на південних в'єтнамцях 545 штук зброї, між ними 30 скорострілів і мінометів. Впродовж минулого тижня згинуло теж 7 американців, в тому числі 5 членів залоги одного літака, збитого комуністами. На політичному фронті — цього місяця мають проголосити там нову конституцію, але теперішній прем'єр, генерал Нґуєн Хан має залишитись в якомусь характері в новому уряді. Плебісцит і парляментарні вибори мають відбутися в наступному році. В Сайгоні розпочався процес перед військовим судом проти20-х військовиків і цивільних осіб за участь у спробі державного перевороту 13 вересня ц. р.

Демократи твердять, що справа Дженкінса не матиме впливу на вибори

Вашинґтон. — Політичні дорадники президента Джансона зараз після виявлення афери Президентового асистента Волтера В. Дженкінса дуже були стурбовані цією справою, але тепер, обсервуючи реакцію виборців на цю річ, — твердять, що ця афера не матиме вирішного впливу на вислід виборів 3-го листопада цього року. Окремі обсерватори слідкували за виявом публічної опінії під час промов президента Джансона вже після того, як опубліковано повідомлення про заарештування Дженкінса та про його резиґнацію зі становища в Білому Домі. Президент Джансон заявив, що він нічого не знав про заарештування Дженкінса в січні 1959-го року і тому той урядовець мігпрацювати в Білому Домі. Президент не знав про заарештування Дженкінса і цього року. Коли Федеральне Бюро Інвестиґацій повідомило про ці арешти, то Дженкінс був вже зрезиґнував із праці в Білому Домі. Демократи кажуть, що серед них зникне тепер самоповолення при перевиборі Джансона, і демократи мусітимуть скріпити й поширити виборчу кампанію за вибір Джансона.

Найвищий Суд розглядає справу заборони шлюбів між білими й чорними

Вашинґтон. — Найвищий Суд має в найближчому часі розглянути апеляцію білої панни Конні Гофман і негра Дюї МекЛоліна з Флориди які були засуджені, згідно з флоридськими законами до 30 днів тюрми і грошової кари по 150 дол. за те, що „займали в нічному часі ту саму кімнату". Розуміється, що цей самий закон забороняє заключувати подружжя між білими й чорними. Такі закони існують досі в 11-ох південних стейтах з так званої „Старої Конфедерації", а також в сусідніх стейтах Делавер, Кентакі, Мериленд, Мізурі, Оклагома, Західній Вірджінії, Індіяні та Вайомінґу. Панна Гофман і Мек Лолін апелюють від рішення флоридського суду. Професор права в Єйльському університеті і його дорадник Вілліям Т. Колеман із Філядельфії домагаються, щоб Найвищий Суд вирішив, що всякі обмеження в справі подружж між білими й чорними є незгідні з конституцією ЗДА. Те саме мало б відноситися і до сексуальних взаємин між білими й чорними. В деяких стейтах закон забороняє подружжя між білими й людьми малайської та монгольської рас. Суддя Найвищого Суду Поттер Стюарт заявив, що коли Найвищий Суд ЗДА визнає слушною апеляцію панни Гофман і Мек Лоліна, то це рішення відноситиметься і до всіх інших стейтів, а не лиш до Флориди.

Збірник крилатих висловів

У Львові у видавництві „Наукова Думка" вийшов збірник „Тисяча крилатих виразів української літературної мови". Упорядкували і систематизували їх А. Коваль та В. Коптілов.

ТАРЗАН, ч. 5328. Крик вночі!

Тарзан заспокійливо засміявся. — Том і я радо спатимемо тут... на веранді...

І так, пізніше, всі пішли на спочинок. Здавалося, що пополудневе поденервування успокоїлося...

Але нагло нічну тишу страс жахливий крик!